

Xenophon Contiades

**CONSTITUTIONS IN THE GLOBAL FINANCIAL CRISIS:
A COMPARATIVE ANALYSIS
Routledge – Taylor & Francis Group,
London and New York, 2016, pp. 307**

Knjiga „Constitutions in the Global Financial Crisis: A Comparative Analysis“ predstavlja zbirku radova uglednih znanstvenika koji su svojim radovima pokušali rasvijetliti povezanost između ustavnog sustava s jedne i globalne financijske krize s druge strane. Glavni urednik je prof. Xenophon Contiades s University of Peleponnese. U tiskanome izdanju zbirku je 2016. godine objavio Routledge – Taylor & Francis Group, London and New York i ima ukupno 307 stranica. Na početku su Sadržaj (str. v.-vi.), Popis autora (str. vii.) i Uvodna riječ glavnog urednika: „Introduction – The Global Financial Crisis and the Constitution“ (str. 1-5). Nakon uvodnoga dijela, slijedi središnji dio knjige koji se sastoji od pet dijelova (str. 7-300). Na kraju je Kazalo pojmova (str. 301-307).

Prvi dio knjige: „Part 1 – Constitutional Reactions in Comparative Perspective“ (str. 7- 60) obuhvaća samo jedno poglavlje: „Chapter 1 – How Constitutions Reacted to the Financial Crisis“ u kojem prof. Contiades i dr. Fotiadou iznose na koji su način zapravo povezani politički sustavi s fenomenom financijske krize, a potom ukazuju i na različite načine, formalne i neformalne, putem kojih dolazi do promjena ustavnog ustrojstva za vrijeme financijskih kriza. Ističe se kako financijska kriza, zajedno s djelovanjem tijela državne vlasti u pravnoj sferi u svrhu njezina suzbijanja, dovodi do velikih izazova za sam konstitucionalizam i njegove postulate. Na kraju autori zaključuju da postoje četiri scenarija o tome kako ustavi reagiraju na financijsku krizu i to: prilagođavanjem uvjetima krize, podčinjavanjem zahtjevima krize, urušavanjem postojećeg ustava te potpunom izdržljivošću ustavnog sustava naspram opasnosti i poteškoća što ih kriza donosi. U sljedećim dijelovima knjige prikazani su primjeri za svaki od gore spomenutih scenarija.

Drugi dio: „Part II – First Path: Adjustment“ (str. 61-166) ima pet poglavlja u kojima autori daju pregled utjecaja financijske krize na ustavna ustrojstva Republike Irske, Republike Italije, Republike Latvije, Kraljevine Španjolske i Ujedinjenog Kraljevstva. Za ovu skupinu država – unatoč različitom opsegu krize koja ih je zadesila, kao i drugim posebnostima i različitostima među njima – zajedničko je da su njihovi ustavni sustavi, suočeni s izazovima globalne financijske krize, pronašli način kako na nju odgovoriti prilagodbama, bez velikih i dramatičnih posljedica po stabilnost ustavnog sustava. U tom procesu dolazilo je do postupnih promjena ustavnoga ustrojstva, formalnim i neformalnim putem, kako bi se što uspješnije odgovorilo na sve izazove u cilju prevladavanja financijske krize.

U trećem dijelu: „Part III – Second Path: Submission“ (str. 193-242), u dvama poglavljima, prikazano je kako su, ponajprije s ustavnopravnog gledišta,

na financijsku krizu reagirale Helenska Republika i Republika Portugal. U tim je državama financijska kriza ostavila duboke posljedice na njihove ustavne sustave. Jednim dijelom, to su svakako uvjetovali obujam i težina krize. Međutim, svakako su i rigidnost te nemogućnost ustavnih sustava da svojom prilagodbom postupno i vlastitim mehanizmima odgovore na novonastale okolnosti prouzročene krizom, dovele do njihova potpunog podčinjavanja kriznom vremenu i uvjetima.

Četvrti dio knjige: „Part IV – Third Path: Breakdown“ (str. 243-284) sastoji se od dva poglavlja u kojima autori iznose razvoj situacije u Mađarskoj i u Republici Island u vrijeme financijske globalne krize. U navedenim državama došlo je do potpunog zamjenjivanja postojećeg ustavnog poretka, te se u tu svrhu pristupilo donošenju novih ustavnih rješenja. Na taj način Mađarska i Island iskoristili su vrijeme krize i novonastale okolnosti za donošenje sasvim novih postavki vlastitih ustavnih ustrojstava i tako vratili povjerenje građana u ustav i ustavne institucije.

Zadnji, peti dio: „Part V – Fourth Path: Stamina“ (str. 285-300) poglavlje je posvećeno primjeru Sjedinjenih Američkih Država i reakciji njihova ustavnog sustava u vremenima krize. Autor ističe kako financijska kriza nije ostavila većeg traga na ustavno uređenje SAD-a koje se pokazalo stabilnim čak i u takvim iznimnim situacijama. Kao razloge za to navodi, uz dugovječnost samog teksta ustava, njegovu fleksibilnost koja mu daje širok manevarski prostor za djelovanje u promijenjenim okolnostima, pa čak i u krizno vrijeme.

U knjizi renomirani autori rasvjetljavaju utjecaj globalne financijske krize na ustavna uređenja velikog broja zapadnih država. Na taj način čitateljima daju uvid u ustavne procese koji su bili potaknuti krizom i koji su oblikovali širok spektar politika spomenutih zemalja u tom vremenu. Osim toga, radovi okupljeni pod ovim naslovom svakako mogu poslužiti i kao smjernica i početna točka za daljnja istraživanja povezanosti ustavnog i financijskog sustava države, te posljedica što ih na nju mogu ostaviti financijska kriza i recesija.

Vedran Zlatić, asistent